

La nova ruralitat transformadora

«Urgeix posar en valor una nova ruralitat, que faci des de tots els territoris menystinguts un pol de pressió perquè els plans de desenvolupament passin per una estratègia de reequilibri territorial»

Moltes marxen, però algunes arriben i es queden. Cases tancades, obertes tan sols dues setmanes l'any o destinades a acollir visitants, però gent sense poder accedir a habitatge. Pobles deserts però a rebentar durant la setmana de la festa major. Carreteres solitàries on a l'agost hi ha retencions. Podria seguir... Una greu crisi poblacional que afecta al Pirineu des de fa més d'un segle, també d'altres zones dels Països Catalans, que fa que parlem de despoblament, però també del fenomen contrari, de com rehabilitar aquestes contrades i de com fer-ho des d'un ruralisme transformador.

Masses vegades integrem el despoblament com un procés normalitzat. Fa molt temps que dura. De quan en aquestes comarques hi havia indústria, perquè aquesta s'havia desenvolupat propera a les fonts d'energia renovable, que possibilitaven que els motors de les fàbriques funcionessin. Però quan la industrialització va arribar a les grans ciutats catalanes, aquesta s'havia de nodrir de moltes mans, mà d'obra barata vinguda de tots els racons. Un fet que aquí va provocar, curiosament, l'efecte contrari, una desindustrialització i un èxode, una dinàmica que a dia d'avui encara perdura.

I com a contrapartida, ens han abocat al turisme, l'activitat econòmica majoritària avui. Un turisme estacional, que consumeix recursos de forma desorbitada, que blindava els habitatges als qui ho necessiten i que no sap donar alternatives a la diàspora juvenil, que en frena el seu retorn perquè no és capaç d'oferir feines qualificades que permetin poder desenvolupar les seves vides aquí i de forma digna. I que, directament, comporta que la piràmide poblacional s'aprimi per baix i s'engreixi per dalt.

Històricament les petites economies basades en la pagesia arrelada al territori han evolucionat cap a pobles de pedra de postal, morts socialment durant la major part de l'any; ha posat en valor els espais naturals protegits i senders antics com a incentiu d'atracció turística, però limitant activitats tradicionals que, paradoxalment, són les que amb el temps han anat modelant aquest paisatge avui tant preuat; i on, reintroduccions de fauna salvatge, com les de l'ós bru, no deixen de ser un atractiu més per la gent de ciutat.

La realitat és que el país gira entorn a un urbanocentrisme extrem, causat per un model territorial que només genera desequilibris, fent que, a la pràctica, tinguem una part del país mig buida, totalment deficitària en infraestructures i serveis públics i abocant a la seva gent a tenir menys drets que els de les persones que viuen a la metròpoli.

Les conseqüències les coneixem totes perquè les patim cada dia. Són el resultat d'un sistema econòmic, l'establert, que només sap créixer i expandir-se, a tots els nivells. I quan no ho aconsegueix, entra en paràlisi. I nosaltres hi som dins, com una roda de hámster de la que és molt difícil sortir-ne.

El problema, però també la solució, és polític. Només cal analitzar les lleis o les partides d'ajuts i subvencions o en què es destinen les inversions dels pressupostos de la Generalitat. No es té gens en compte la ruralitat i de fet, la línia és seguir apostant per polítiques que potencien aquestes desigualtats territorials entre el món rural i l'urbà. Una dinàmica en què els territoris rurals estem subordinats als urbans, perquè en el fons ens reserven per ser el pati d'esbarjo, on instal·lar grans infraestructures de generació d'energia que per ser transportada i consumida a les ciutats... I és que es ven una imatge de la ruralitat que no és la real, la que entenem els que hi

fem vida cada dia.

Urgeix posar en valor una nova ruralitat, que faci des de tots els territoris menystinguts un pol de pressió perquè els plans de desenvolupament, dels que els polítics s'omplen la boca, passin per una estratègia clara i contundent de reequilibri territorial. I això només serà possible si comencem a pensar quin país volem pels propers anys, un país destinat a ser una plataforma logística i un balneari d'Europa o un país autosuficient, capaç de produir aliments i productes manufacturats amb distribució regional, i on el turisme, en sigui només un complement econòmic. Planificació econòmica se'n diu, però no de gran escala, sinó de petita i mitjana escala. I en aquest procés "els i les rurals" hi hem de poder dir la nostra perquè n'estem fartes de les decisions preses des dels despatxos de la gran ciutat.

I per canviar-ho, cal començar per aquí, pel Pallars i també pel Pirineu, enxarxats amb d'altres zones amb les que, malauradament, compartim els mateixos problemes estructurals.

Una nova ruralitat capaç de fer evolucionar aquestes terres en territoris resilients a l'emergència climàtica i a la crisi de recursos que patim, capaços de ser sobirans en la producció d'aliments i també energèticament, per aconseguir dependre cada cop menys de les altres regions i països. Només així aconseguirem minimitzar les greus situacions que ens comportaran les crisis que vindran.

L'èxode rural es pot revertir i cal que com a societat rural en siguem conscients. Nosaltres, des d'aquí, també tenim un repte: com ens preparem per rebre aquesta població que ens manca, perquè s'hi pugui establir permanentment, com forcem a l'administració que aturi d'una vegada per totes les polítiques que accentuen aquesta concentració demogràfica, com forcem a fer un pla de xoc urgent que garanteixi uns serveis bàsics, infraestructures i telecomunicacions en condicions i que sigui capaç de diversificar de forma progressiva l'economia de les nostres comarques. Calen polítiques compensatòries pels territoris rurals, que ajudin a revertir la situació descrita i avançar cap a una fiscalitat justa i progressiva.

Passem de pantalla, no volem ser una imatge desfasada i obsoleta que s'esforcen a vendre, volem autogovernar-nos per poder fer propostes reals que reverteixin les conseqüències d'aquest urbanocentrisme extrem per passar a una descentralització de la presa de decisions. Només així, tenint el compte la gent del territori serem capaces de posar el ruralisme transformador a l'ordre del dia per aconseguir tenir pobles vius amb cases obertes tot l'any!

Perquè com deia Joan Fuster, ara que ha fet justament cent anys del seu naixement: "Tota política que no fem nosaltres serà feta contra nosaltres".
[noinput]